

โรงเรียนมัธยมแบบประสม

โรงเรียนมัธยมแบบประสม (Comprehensive High School) เป็นโรงเรียนมัธยมแบบหนึ่งในหลาย ๆ แบบที่จัดกันอยู่ในประเทศต่าง ๆ ถ้าจะให้นิยามที่สั้นที่สุดก็คือ **โรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งสามารถสนองความต้องการของเยาวชนทุกคนในชุมชนนั้น ๆ ได้** หรือ **โรงเรียนมัธยมที่สามารถจัดแผนการเรียนการสอนได้กว้างขวาง เพื่อสนองความต้องการความสามารถ ความถนัดตามธรรมชาติ และความสนใจของผู้เรียน** นั่นคือในโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบนี้ “เยาวชนทุกคนจะได้รับการฝึกฝนอบรมตรงตามความสามารถและความถนัดของตน เมื่อสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาแล้วก็อาจออกไปประกอบกิจการงานต่าง ๆ ได้ในระดับพอควร ซึ่งก็จะเป็นการส่งเสริมความมั่นคงของประเทศชาติได้อย่างมาก โดยเฉพาะเมื่อเยาวชนเหล่านั้นได้เข้าร่วมในชีวิตทางเศรษฐกิจของชุมชนนั้น ๆ ได้โดยทันที ถ้าหากว่าเยาวชนสำเร็จชั้นมัธยมปลายแล้วยังไม่สามารถเข้าร่วมในชีวิตทางเศรษฐกิจของชุมชนได้ ไม่มีงานทำก็นับว่าเป็นการสิ้นเปลืองและไม่ประหยัดอย่างยิ่ง เสียกำลัง

ทางเศรษฐกิจของประเทศ และยังซ้ำก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมประการต่าง ๆ ต่อไปอีกด้วย”

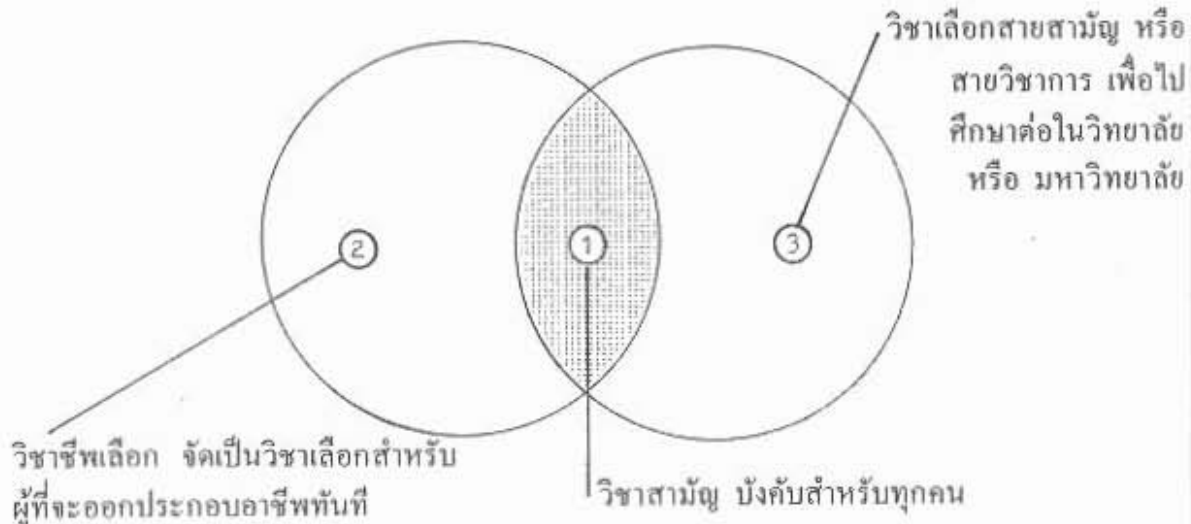
โรงเรียนมัธยมแบบประสม มีแนวหลักสูตรที่จะให้การศึกษหรือสอนในแนวใหญ่ ๆ ๓ ประการ คือ

1. สอนวิชาสามัญต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับที่จะออกไปเป็นพลเมืองดี, วิชาสามัญเหล่านี้เป็นวิชาบังคับสำหรับทุกคน เช่น ภาษาไทย สังคมศึกษา คณิตศาสตร์

2. สอนวิชาสำหรับผู้ถนัดทางวิชาชีพ และคิดจะออกไปประกอบอาชีพในทันทีที่ออกจากโรงเรียน แล้วค่อยไปเรียนต่อในระดับสูงขึ้นภายหลัง วิชาเหล่านี้จัดสอนเป็นวิชาเลือก เช่น ช่างยนต์ อิเล็กทรอนิกส์

3. สอนวิชาสำหรับผู้ที่มีความสามารถและถนัดในทางวิชาการอย่างเห็นเด่นชัด เพื่ออาจจะไปศึกษาต่อในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยเสียก่อน สำเร็จแล้วจึงค่อยออกไปประกอบอาชีพภายหลัง วิชาเหล่านี้จัดสอนเป็นวิชาเลือก เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เป็นต้น

ทั้งสามประการดังกล่าวนี้ อาจเขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

ในทางปฏิบัตินั้น โรงเรียนมัธยมศึกษาแบบนี้จะมีวิชาให้เลือกได้มากน้อยเพียงใดก็ย่อมแล้วแต่กำลังเงินและกำลังบุคลากร ยิ่งมีวิชาให้เลือกเรียนมากก็ยิ่งจะเป็นประโยชน์แก่เยาวชนมาก

ดร. เจมส์ ไบรอันท์ โคนนท์ (Dr. James Bryant Conant) ได้สำรวจว่าในโรงเรียนมัธยมศึกษาของสหรัฐอเมริกาได้เปิดสอนวิชาศิลปะไว้บ้างแก่นักเรียนของเขา แล้วรวบรวมไว้เป็นหมวดหมู่ กล่าวโดยย่อมีดังต่อไปนี้

1. หมวดวิชาการช่างและอุตสาหกรรม

หมวดนี้มุ่งสอนและฝึกนักเรียนเพื่อออกไปทำงานในด้านการช่างและอุตสาหกรรม ซึ่งมีมากมายหลายแขนง เช่น ช่างกล ช่างไม้ ช่างไฟฟ้า ช่างเครื่องยนต์ ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างโลหะ ฯลฯ นักเรียนจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบ การซ่อมแซม การบำรุงรักษา การประกอบ ฯลฯ ของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ในวิชาที่เลือกเรียนนั้น ต้องมีความรู้และมีความชำนาญเพียงพอ

2. หมวดวิชาการขาย

ในหมวดนี้นักเรียนจะต้องเรียนเกี่ยวกับ การจำหน่ายสินค้า การขนส่ง การเก็บรักษา การขายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและอุตสาหกรรม การเงินการคำนวณกิจการค้าทั้งร้านค้าย่อยและการขายส่ง มีการฝึกงานให้ปฏิบัติได้จริง ๆ

3. หมวดวิชาเกษตรกรรมศาสตร์

สอนเกี่ยวกับเรื่องอาหารและโภชนาการ เสื้อผ้า การจัดการบ้านเรือน ครอบครัว การเก็บรักษาและถนอมอาหาร ฯลฯ มีการฝึกภาคปฏิบัติให้ใช้ได้จริง ๆ

4. หมวดวิชาเกษตรกรรม

สอนทางด้านเกษตรกรรมทั้งหมด รวมทั้งการปฏิบัติงานจริง ๆ ในไร่ นา ปลูกปศุสัตว์ เป็นต้น

5. หมวดวิชาพยาบาล

สอนวิชาการด้านพยาบาล จนสามารถมีความรู้และปฏิบัติงานในสถานพยาบาล และสถานสงเคราะห์ หน่วยงานมีต่าง ๆ ได้

6. หมวดวิชาการประมง

สอนวิชาการด้านการประมง ทั้งประมงน้ำจืด ประมงน้ำเค็ม

ทุกหมวดที่กล่าวนี้ โรงเรียนมัธยมทั้งหลายจะจัดสอนหมวดวิชาต่าง ๆ ตามความเหมาะสมกับท้องถิ่นและความต้องการของสังคม รวมทั้งความสามารถของโรงเรียนที่จะจัดสอนได้ นอกจากนั้นอาจจะมีหมวดวิชาอื่น ๆ อีกก็ได้ ตามความต้องการของชุมชนของเขา

โรงเรียนมัธยมแบบประสมในประเทศไทย

ความคิดเรื่องมัธยมแบบประสม เริ่มเข้ามาสู่ประเทศไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติแล้ว ในพ.ศ. 2491 องค์การนี้ได้ให้ความร่วมมือใน

โครงการปรับปรุงการศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา

ในโครงการนี้เองได้นำรูปแบบการจัดมัธยมศึกษาอย่างอเมริกันเข้ามาใช้คือ สอดแทรกวิชาสหพบางแขนงเข้าไปในหลักสูตร เช่น วิชาช่างไม้ วิชาเกษตรกรรม วิชาเลขานุการ เป็นต้น ในระยะนั้น ได้เรียกโรงเรียนชนิดนี้ว่า Omnibus School แต่อาจจะเป็นเพราะว่าความคิดนี้ยังใหม่เกินไปสำหรับคนไทยที่นิยมจัดสายวิชาการกับสายอาชีพแยกกัน โรงเรียนมัธยมแบบใหม่นี้จึงไม่เป็นที่นิยมเท่าใดนัก

ต่อมา พ.ศ. 2499 กรมวิสามัญศึกษา (กรมสามัญศึกษาปัจจุบัน) ได้จัดโครงการทดลองปรับปรุงโรงเรียนมัธยมวิสามัญศึกษา (ซึ่งเรียกในขณะนั้น) ในส่วนกลางจำนวน 4 โรง โดยจัดให้มีวิชาเลือกเพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ของนักเรียนที่เรียนจบแล้วให้สามารถเรียนต่อในชั้นอุดมศึกษาและวิชาชีพชั้นสูงได้และให้ผู้ไม่ประสงค์จะศึกษาค้อออกไปประกอบอาชีพช่วยเหลือตนเองได้ ปรากฏว่าได้ผลดีมีการค้นคว้าในเรื่องหลักสูตรที่จัดให้ยึดหยุ่นโดยมีวิชาเลือกเพื่อสนองความถนัดและความต้องการของนักเรียน ของสังคม และของท้องถิ่นเป็นอย่างมาก ทำให้มีความคิดริเริ่มในการจัดโรงเรียนมัธยมแบบประสมขึ้นมากอีกครึ่งหนึ่ง ในขณะเดียวกันได้นำไปทดลองที่โรงเรียนพิบูลบำเพ็ญ (สาธิตพิบูลบำเพ็ญมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ปัจจุบัน) ด้วย

พ.ศ. 2504 เริ่มโครงการทดลองจัดโรงเรียนมัธยมแบบประสมที่โรงเรียนสุรนารีวิทยา จังหวัดนครราชสีมา

ปรากฏว่าได้ผลที่ พ.ศ. 2508 จึงเริ่มโครงการที่โรงเรียน
ราชสิมาวิทยาลัย อีกแห่งหนึ่ง

พ.ศ. 2509 ได้เริ่มดำเนินงานโรงเรียนมัธยมสาธิต
วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร (สาธิตมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร) ในรูปโรงเรียนมัธยมแบบ
ประสม โดยเริ่มเตรียมงานมาตั้งแต่ พ.ศ. 2499 ณ ที่นี้ได้
เริ่มใช้หลักสูตร การเรียน การประเมินผลแบบหน่วยกิต
อย่างสมบูรณ์แบบอีกด้วย

เมื่อกระทรวงศึกษาธิการเห็นว่าการจัดโรงเรียนมัธยม
แบบประสมที่โรงเรียนสุรนารีวิทยาได้ผลดีจึงเริ่มวางแผนขยาย
ขยายโรงเรียนแบบนี้ให้กว้างขวางออกไป ครั้งแรกวางโครง
การไว้ 5 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2509 - 2513 พอถึง พ.ศ. 2510
ได้ขยายเวลาของโครงการนี้เป็น 7 ปี โครงการนี้เรียกว่า
โครงการโรงเรียนมัธยมแบบประสมแบบ 1
(ค.ม.ส. 1) มีโรงเรียนเข้าร่วมในโครงการทั้งหมด 20 โรงเรียน
กระจายอยู่ทุกภาคการศึกษา ของประเทศไทย

ขณะเดียวกันได้เริ่ม **โครงการโรงเรียนมัธยม
แบบประสม แบบที่ 2 (ค.ม.ส. 2)** ขึ้น โรงเรียน
มัธยมแบบประสมแบบนี้ นอกจากสอนวิชาสามัญแล้วก็เปิด
สอนวิชาชีพขึ้นมาอีก 1 อย่าง โดยยึดหลักว่า ห้องเรียนใด
ประชาชนประกอบอาชีพใดมากก็ให้เปิดสอนวิชาชีพนั้น
ระยะแรกให้เปิดสอนวิชาเกษตรกรรมก่อนเพราะเป็นอาชีพ
หลักของคนไทยอยู่แล้ว มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการนี้ 50
โรงเรียน มีระยะเวลาทดลองโครงการ 5 ปี (พ.ศ. 2509 - 2513)

การจัดโรงเรียนมัธยมแบบประสมในประเทศไทย
นั้น นับว่าได้ผลพอสมควร แม้ว่าโดยทั่ว ๆ ไป เราไม่อาจจะ
มองเห็นความเปลี่ยนแปลงในความคิดด้านการจัดมัธยม
ศึกษาในประเทศไทยได้ชัดเจนนักก็ตาม แต่จากความคิด
เดิมที่นำมาเริ่มจัดให้มีขึ้นแล้วมีโครงการทดลองเรื่อยมา
ทำให้คณะกรรมการวางพื้นฐานปฏิรูปการศึกษาได้นำมาเป็น

แนวทางเสนอความคิดในการปฏิรูปมัธยมศึกษาในระยะต่อมา
ลักษณะของโรงเรียนมัธยมแบบประสมที่ดี
มีดังต่อไปนี้

1. มีการสอนความรู้สามัญอย่างเพียงพอ วิชาสามัญ
เป็นเครื่องช่วยให้คนสามารถครองตัวอยู่ในสังคมได้อย่าง
สมภาคภูมิ ทำให้คนมีความรู้ในวิชาพื้นฐานอันจำเป็นแก่
การดำรงชีวิตประจำวันในสังคมตามอัธยาศัยของคน ความรู้
สามัญเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวความรู้สึกเป็นสมาชิกในสังคม
นั้น ๆ ไว้ ซึ่งเป็นความจำเป็น ที่โรงเรียนจะต้องจัดการสอน
วิชาสามัญให้แก่นักเรียนให้ดีที่สุดที่สุดเท่าที่จะทำได้

2. มีวิชาเลือกที่เป็นวิชาชีพสำหรับนักเรียนที่ไม่สามารถ
ไปเรียนมหาวิทยาลัยได้เพราะความจำเป็นบางประการ นักเรียน
เหล่านี้ต้องการออกไปประกอบอาชีพหลังจากจบมัธยมศึกษาแล้ว
โรงเรียนมัธยมแบบประสมจะต้องหาทาง
ให้นักเรียนเหล่านี้รู้จักแหล่งอาชีพ การแนะนำอาชีพซึ่ง
ความจำเป็นอย่างยิ่ง

3. จะต้องจัดให้นักเรียนที่มีความสามารถเชิงวิชาการ
สูงได้เรียนอย่างเต็มที่ตามความสามารถของเขา หาทาง
ช่วยเหลือส่งเสริมให้เด็กเหล่านี้ได้รับผลแห่งความฉลาด
ของเขาอย่างเต็มที่

4. คุณสมบัติอื่น ๆ ที่โรงเรียนมัธยมแบบประสม
จะขาดเสียมิได้คือ

ก. จัดบริการแนะแนวอย่างเพียงพอ นักเรียนจะต้อง
พึงบริการแนะแนวตลอดเวลา นับตั้งแต่การเลือกวิชาเรียน
เลือกสายที่เรียน การออกไปหางานทำ โรงเรียนจึงจำเป็นต้อง
ต้องมีครูแนะแนวเป็นผู้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา

ข. โรงเรียนมัธยมแบบประสมจะต้องพยายามขจัด
ความรู้สึกล้มต่ำต่ำสูงระหว่างนักเรียนสายอาชีพและ
สายวิชาการให้หมดไป จะต้องพยายามทำให้นักเรียนยอมรับ
ให้ได้ว่าอาชีพสุจริตทุกอาชีพมีเกียรติเช่นเดียวกัน

รววิทย์ วตินสารการ

บรรณานุกรม

พนัส หันนาคินทร์ หลักการบริหารโรงเรียน วัฒนาพานิช 2513

วนิดา มนต์ใหญ่ลย์ และคณะ ความเป็นมาของโครงการมัธยมแผนประสมในประเทศไทย
(อัครสำเนา) ม.ป.ป.

วรวิทย์ วสันสรากร การศึกษาของไทย โรงพิมพ์สารมวลชน 2519

สมบูรณ์ พรรณากพ ประวัติและปรัชญาการศึกษาของไทย โอเดียนส์โตร์ 2524

สามัญศึกษา, กรม กระทรวงศึกษาธิการ ผลที่ได้รับจากโครงการเงินกู้และเงินยืม เอกสาร
ของสำนักงานโครงการพิเศษ (อัครสำเนา) ม.ป.ป.

สาโรช บัวศรี การศึกษากับการเศรษฐกิจของประเทศ

วิทยานิพนธ์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร 2508

Conant, James B. The American High School To-day.

McGraw-Hill, New York, 1955.